

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 266/2014-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika na neverejnom zasadnutí 16. decembra 2014 o sťažnosti M. Č., zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Arendackým, advokátska kancelária, Čapkova 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11 Co 228/2012 z 5. decembra 2012 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. Č. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11 Co 228/2012 z 5. decembra 2012 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11 Co 228/2012 z 5. decembra 2012 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Trnave je p o v i n n ý M. Č. uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu Mgr. Petra Arendackého, advokátska kancelária, Čapkova 2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. februára 2013 doručená sťažnosť M. Č. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 228/2012 z 5. decembra 2012. Uznesením č. k. III. ÚS 266/2014-10 z 24. apríla 2014 prijal ústavný súd sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ bol účastníkom konania na strane odporcu, v rámci ktorého sa navrhovateľ proti nemu domáhal zaplatenia sumy 314 113 Sk (10 426,64 €) s príslušenstvom, a to z titulu náhrady škody, ktorú mal sťažovateľ navrhovateľovi spôsobiť tým, že ako vodič motorového vozidla, ktoré mal navrhovateľ na základe lízingovej zmluvy v nájme, zapríčinil dopravnú nehodu, pri ktorej bolo toto vozidlo devastačne poškodené. Okresný súd Senica (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 29. mája 2006 rozhodol tak, že navrhovateľovi priznal časť z uplatneného nároku v sume 157 056,50 Sk (5 213,32 €) s príslušenstvom a vo zvyšnej časti návrh zamietol s odôvodnením, že na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že navrhovateľ mal na spôsobenej škode spoluúčasť. Na základe odvolania navrhovateľa, podaného proti zamietavej časti tohto rozhodnutia odvolací súd uznesením z 11. septembra 2007 rozsudok v napadnutej časti zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Po vrátení veci na ďalšie konanie a pripustení navrhovateľom iniciovanej zmeny návrhu

okresný súd rozsudkom z 24. apríla 2012 zaviazal sťažovateľa zaplatiť navrhovateľovi zvyšok uplatňovanej sumy, teda 5 213,32 € s príslušenstvom. O odvolaní podanom proti predmetnému rozsudku rozhodol krajský súd namietaným rozsudkom sp. zn. 11 Co 228/2012 z 5. decembra 2012, ktorým prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

Sťažovateľ v postupe krajského súdu vidí porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. V sťažnosti predkladá argumentáciu, v ktorej uvádza:

«V konaní pred všeobecnými súdmi boli v predmetnej veci sporné dve skutočnosti. Po prvé, či sťažovateľ zaviniť dopravnú nehodu, pri ktorej vznikla škoda, teda či bol vodičom motorového vozidla a po druhé výška škody.

Pokiaľ ide o zavinenie nehody, súd ustálil vinu sťažovateľa, s čím síce sťažovateľ nesúhlasí, avšak rešpektuje zásadu voľného hodnotenia dôkazov v medziach zákona.

Pokiaľ však ide o ustálenie výšky škody, musí sťažovateľ konštatovať, že rozhodnutie súdu vychádza z takého hodnotenia dôkazov, ktoré je v príkrom rozpore so skutkovým stavom a z aplikácie právnych predpisov, ktorá odporuje významu a cieľu zákonných ustanovení ako aj ustálenej súdnej praxi.

Pre úplnosť treba poznamenať, že rozhodnutie o náhrade škody v časti 5.213,32 € nadobudlo právoplatnosť v dôsledku nepodania odvolania zo strany sťažovateľa. Ako však je zrejmé zo súdneho spisu a ako bude ozrejmené aj nižšie v tejto sťažnosti, skutočná škoda, ktorú bol sťažovateľ povinný uhradiť v zmysle právnych predpisov navrhovateľovi, je dokonca nižšia ako polovica žalovanej sumy (t.j. ako suma priznaná rozsudkom zo dňa..., proti ktorému sťažovateľ nepodal odvolanie), preto súdy mali vo zvyšku (t. j. v rozhodnutiach, ktoré sú predmetom tejto sťažnosti) návrh zamietnuť.

K výške škody boli v konaní vykonané dva dôkazy: vyjadrenie leasingovej spoločnosti (v tom čase už v konkurze) a znalecký posudok.

Leasingová spoločnosť vo svojom vyjadrení uviedla, že poškodený jej uhradil žalovanú sumu 10.426,64 € ako hodnotu vozidla, táto suma neobsahovala žiadne iné poplatky a pod.

Naopak znalecký posudok jasne, bez akýchkoľvek pochybností, určil, že škoda na vozidle predstavovala sumu nižšiu, ako bola suma žalovaná, a to sumu 8.858,22 €. Súčasne znalec výslovne uviedol, že v ním určenej výške škody nie je započítané poistné plnenie, ktoré leasingová spoločnosť obdržala od poisťovne a ktorú sumu tak nemusel uhrádzať ani navrhovateľ.

Za uvedeného stavu dokazovania súd uzavrel, že skutočná škoda na vozidle predstavuje žalovanú sumu, t. j. 10.426,64 €. Dôvodom pre takýto postup bola skutočnosť, že leasingová spoločnosť potvrdila, že uhradená suma neobsahovala žiadne iné poplatky, iba dohodnutú cenu vozidla.

V zmysle § 442 ods. 1 OZ „uhrádza sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk)“. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že poškodený môže požadovať náhradu škody iba vo výške zodpovedajúcej ujme, ktorá nastala v jeho majetkovej sfére v dôsledku škody. Skutočnou škodou je pritom stratená (zničená) hodnota veci, ktorá je objektívne určiteľná, nie hodnota, na ktorej sa dohodne poškodený s tretím subjektom. Poškodený v žiadnom prípade nemá nárok na náhradu vyššej ako stratenej (zničenej) hodnoty len preto, že sám ju kúpil za vyššiu než primeranú cenu.

Správnosť uvedeného výkladu potvrdzuje ustálená súdna prax vrátane rozhodnutí najvyšších súdov SR a ČR, príkladom môže byť aj rozhodnutie NS ČR, č.k. 25 Cdo 1618/2001 (publikovanom napr. v časopise Soudní judikatura pod č. 94/2003), v ktorom sa výslovne uvádza:

„Skutočnou škodou je majetková ujma, ktorá znamená zmenšenie majetkového stavu poškodeného oproti stavu pred škodnou udalostí. Pri škode spôsobenej na starších, použitých či opotrebovaných veciach se vychází z obecné ceny, kterou měly věci v době, kdy k jejich poškození došlo. Nahrazuje-li se v rámci skutečné škody znehodnocení věci, je jednoznačné, že majetková ujma poškodeného (zmenšenie jeho majetkového stavu) je dána rozdielom hodnoty veci pred poškodením a jej hodnotou sníženou po poškodení. V tomto smere je právni názor odvolacího soudu zcela správný.“

Z citovaného rozhodnutia jednoznačne vyplýva, že výška škody sa určuje z bežnej ceny poškodenej veci, t. j. bez ohľadu na to, koľko za danú vec uhradil poškodený. Z citovaného rozhodnutia ďalej bez ďalšieho vyplýva, že výška škody je daná rozdielom

medzi hodnotou veci pred poškodením a po jej poškodení - túto určoval v konaní znalec a určil ju v nižšej výške, ako prvostupňový aj odvolací súd.»

Podľa sťažovateľa «Z uvedeného je zrejmé, že súd si nesprávne vyložil zákonné ustanovenia o náhrade škody, tieto nesprávne aplikoval a v dôsledku toho nesprávne vyhodnotil vykonané dokazovanie.

V tejto súvislosti treba poznamenať, že správnosť záverov znaleckého posudku v konaní nebola žiadnou zo strán spochybnená. Správnosť znaleckého posudku nespochybnili v konečnom dôsledku ani samotné súdy, ktoré v odôvodnení svojich rozhodnutí neuvádzajú žiadne pochybenie znalca, ktoré by mali za následok nesprávnosť jeho záverov, ale iba nesprávne interpretujú pojem skutočná škoda, v dôsledku čoho považovali za rozhodujúci dôkaz, ktorý je v skutočnosti pre vec úplne irelevantný.

V neposlednom rade treba poznamenať, že podľa § 443 OZ „pri určení výšky škody na veci sa vychádza z ceny v čase poškodenia.“

V tejto súvislosti je potrebné poukázať na tú skutočnosť, že leasingovou zmluvou sa navrhovateľ zaviazal uhradiť cenu vozidla v čase uzatvorenia zmluvy, nie v čase poškodenia. Je teda zrejmé, že aj z tohto dôvodu z ceny určenej v leasingovej zmluve nebolo možné vychádzať pri určovaní výšky škody (§ 443 OZ). Ďalej treba podotknúť, že cena vozidla podľa leasingovej zmluvy je spravidla vyššia, než cena vozidla, pokiaľ by bolo kupované v hotovosti, resp. pokiaľ by kúpna cena bola uhradená iným spôsobom priamo pri kúpe. V skutočnosti pri leasingovej zmluve predajca poskytuje kupujúcemu istú formu úveru, za ktorý samozrejme kupujúci takisto platí, a to vo forme zvýšenej konečnej ceny vozidla. Rozdiel medzi v leasingovej zmluve dohodnutou kúpnu cenou a skutočnou škodou vypočítanou znalcom, nemôže ísť na ťarchu sťažovateľa.

K otázke nesprávnej aplikácie právnych predpisov, k následnému arbitrárnemu hodnoteniu vykonaného dokazovania a najmä k vplyvu týchto pochybení na meritórne rozhodnutie vo veci sťažovateľ považuje za vhodné záverom zhrnúť, že zo znaleckého dokazovania vykonaného v konaní, výslovne a priamo zo záveru znaleckého posudku č. 64/2011 vyhotoveného J. K., ktorý nebol žiadnou zo strán spochybnený, jednoznačne vyplýva, že škoda na motorovom vozidle navrhovateľa vznikla vo výške 266.863,- Sk. t. j. 8.858,22 €.

Majúc na zreteli, že v zmysle ustanovení OZ má poškodený nárok na náhradu skutočnej škody, je potom už z porovnania žalovanej sumy (10.426,64 €) a znalcom vyčíslenej škody (8.858,22 €) zrejme, že žalobný návrh minimálne vo výške tohto rozdielu, t. j. 1.568,42 € (plus príslušenstva z tejto časti) nebol dôvodný.

K samotnej výške škody na poškodenom vozidle, ktorú určoval znalec vo svojom posudku, je potrebné uviesť, že znalec vo svojom posudku vypočítal čistú výšku škody na vozidle a nezaoberal sa náhradami, ktoré majiteľ vozidla (leasingová spoločnosť) obdržal od svojej poisťovne. Túto skutočnosť potvrdil aj samotný znalec vo svojom podaní zo dňa 12.8.2011, č.l. 257, keď uviedol, že výška poistného plnenia mu pri vyhotovovaní znaleckého posudku nebola známa a že nevidí dôvod, pre ktorý by ju pri výpočte škody na vozidle zohľadniť.

Z vyúčtovania k leasingovej zmluve navrhovateľa vyhotoveného leasingovou spoločnosťou (č.l. II) vyplýva, že poisťovňou bolo poskytnuté poistné plnenie vo výške 140.268,- Sk. t. j. 4.656.04 €. Poistné plnenie síce neobdržal priamo navrhovateľ, avšak ako vyplýva z vyúčtovania k leasingovej zmluve, suma, ktorú jej bol navrhovateľ povinný uhradiť, bola o poistné plnenie ponížená. Pokiaľ preto potom platil navrhovateľ leasingovej spoločnosti viac, táto časť úhrady nemala pôvod v škode samotnej, ale v zmluvných dojednaniach medzi navrhovateľom a leasingovou spoločnosťou, za ktoré ale sťažovateľ nemôže zodpovedať, i keby o nich vedel.

Z vykonaného dokazovania teda vyplynulo, že skutočná výška škody na vozidle predstavovala sumu 8.858,22 €, z ktorej ale časť vo výške 4.656,04 € uhradila majiteľovi vozidla poisťovňa, a teda túto časť nebol navrhovateľ povinný uhradiť leasingovej spoločnosti. Aktívnu legitimáciu na vymáhanie tejto časti škody by mohla mať v rámci regresu poistného plnenia iba poisťovňa.

Z vyššie uvedeného potom vyplýva, že navrhovateľ bol povinný uhradiť a ako náhradu škody uhradil majiteľovi vozidla sumu 4.202,18 €. Nakoľko rozsudok vo veci bol v časti náhrady škody vo výške 5.213,32 €, t. j. vo výške presahujúcej oprávnený nárok navrhovateľa, už pred vydaním sťažnosťou napadnutého rozhodnutia právoplatný, je zrejme, že uplatnený nárok na časť náhrady škody, o ktorej rozhodoval súd sťažnosťou napadnutým rozsudkom, bol absolútne nedôvodný.

Napriek tomu, súd v rozpore so znením právnych predpisov, v rozpore s ustálenou súdnou praxou, v rozpore s vykonaným dokazovaním a v rozpore s objektívnym hodnotením dôkazov uviedol, že skutočnou škodou v danom prípade bola nielen škoda na vozidle, ale aj všetky finančné prostriedky, ktoré navrhovateľ vynaložil v súvislosti s obstaraním poškodeného vozidla a v súvislosti s ukončením leasingovej zmluvy.

Sťažovateľ je toho názoru, že uvedené pochybenie súdu dosahuje vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti takú intenzitu, ktorá odôvodňuje záver o arbitrárnosti sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, a teda aj o porušení základných práv sťažovateľa.

Ďalším porušením práva sťažovateľa na obdržanie predvídateľného rozhodnutia, súvisiacim s dôvodmi uvedenými pod bodom A. tejto časti sťažnosti, no zároveň samostatným, je rozhodnutie odvolacieho súdu v priamom rozpore so svojím predchádzajúcim rozhodnutím v tej istej veci bez zmeny relevantných právnych predpisov či preukázaných skutkových okolností.

Ako už bolo vyššie uvedené, Krajský súd v Trnave v prejednávanej veci zrušil v napadnutej časti predchádzajúci rozsudok prvostupňového súdu (zo dňa 29.5.2006), pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia (zo dňa 11.9.2007. č.k. 9Co 241/06) v rámci svojho záväzného právneho názoru konštatoval, že „škodca, ktorý poškodil vozidlo vo vlastníctve leasingového prenajímateľa nezodpovedá leasingovému nájomcovi za ujmu vzniknutú tým, že účastníci leasingovej zmluvy dohodli pre prípad jej predčasného zrušenia také podmienky, ktoré viedli k tomu, že aj keď sa nájomca nestal vlastníkom vozidla, zaplatil zo svojho pohľadu nevýhodne vysoké čiastky za nájom vozidla a platby s tým spojené“, (str. 5)

Odvolací súd tak v tej istej veci, bez zmeny právnych predpisov alebo skutkových okolností v jedno rozhodnutí neuznal ako skutočnú škodu dohodnutú cenu leasingu preyšujúcu objektívnu hodnotu vozidla v čase nehody a naopak, v druhom rozhodnutí skutočnú škodu definoval nad rámec objektívnej hodnoty vozidla (vrátane sumy, ktorú poškodený preplatil v dôsledku zmluvných ustanovení).

Sťažovateľ rešpektuje právo zákonných sudcov na vlastný právny názor, zároveň však poukazuje na tú skutočnosť, že ako opakovane konštatoval aj Ústavný súd SR (napr. III. ÚS 192/06) právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR prelína aj princíp právnej istoty (ako jeden z prvkov právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy SR),

v zmysle ktorého súdy majú v rovnakých alebo analogických situáciách rozhodovať rovnako. V rámci právneho štátu je neprípustné, aby ten istý súd vyslovil (bez viazanosti odlišným právnym názorom vyššieho súdu) v jednej a tej istej veci dva absolútne protichodné právne závery bez toho, aby ho k tomu oprávňovali zmeny v platných a účinných právnych predpisoch, alebo vo vykonanom dokazovaní. Zo sťažnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu relevantné zmeny v predpisoch či zistenom skutkovom stave nevyplývajú. Odvolací súd sa navyše s odlišnou argumentáciou vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí absolútne nevysporiadal, hoci bol sťažovateľom na obsah svojho predchádzajúceho rozhodnutia v odvolaní osobitne upozornený.

C.

V neposlednom rade Krajský súd v Trnave ako súd odvolací porušil práva sťažovateľa na spravodlivý proces tým, že hoci poznal predchádzajúcu rozhodovaciu prax, a to jednak Najvyššieho súdu SR, ako aj Najvyššieho súdu ČR, nijako sa v odôvodnení s týmito nevysporiadal napriek tomu, že sám sa od tejto rozhodovacej praxe odchyľil.

V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na ustálenú rozhodovaciu prax Ústavného súdu SR, potvrdenú aj rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorej príkladom môže byť nález Ústavného súdu SR č.k. III. ÚS 192/06, v ktorom Ústavný súd SR výslovne uviedol, že „podľa názoru ústavného súdu pokiaľ súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ v sťažnosti žiada, aby ústavný súd rozhodol o jeho sťažnosti nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 11 Co 228/2012 z 5. decembra 2012, označený rozsudok zrušil a vrátil vec krajskému súdu na nové konanie a priznal tiež sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia.

Krajský súd vo svojom stanovisku doručenom ústavnému súdu 13. júna 2014 prezentoval argumentáciu, v ktorej popísal priebeh konania vo veci sťažovateľa a odkázal na odôvodnenie namietaného rozhodnutia, ktoré považoval za súladné s všeobecne záväznými právnymi predpismi a dostatočne odôvodnené v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). Vo svojom stanovisku krajský súd vyjadril názor, že k namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv nedošlo, na základe čoho navrhol *„sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú zamietnuť“*.

Predseda krajského súdu v liste zároveň uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

V podaní doručenom ústavnému súdu 11. júla 2014 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej aj sťažovateľ. Vo svojom vyjadrení k stanovisku krajského súdu sťažovateľ zotrval na argumentačnej podstate sťažnosti adresovanej ústavnému súdu.

Ústavný súd dospel k názoru, že od pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a so súhlasom všetkých účastníkov konania od ústneho pojednávania vo veci samej upustil a rozhodol na neverejnom zasadnutí.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti a jej relevantných príloh zistil a zrekapituloval si tieto rozhodujúce skutočnosti:

Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 7 C 6/2004 z 29. mája 2006 bol sťažovateľ zaviazaný zaplatiť navrhovateľovi sumu 157 056,50 Sk (5 213,32 €) s príslušenstvom, pričom vo zvyšku bol návrh, ktorým navrhovateľ požadoval zaplatenie celkovej sumy 314 113 Sk, zamietnutý. Okresný súd v rozsudku konštatoval, že sťažovateľ, ktorému navrhovateľ požičal vozidlo, ktoré mal na základe lízingovej zmluvy v nájme, svojím zavinením spôsobil navrhovateľovi škodu v dôsledku totálnej likvidácie vozidla pri dopravnej nehode. Zamietnutie návrhu vo zvyšku odôvodnil okresný súd tým, že navrhovateľ *„uzrozumený v zmysle bodu 5 všeobecných podmienok zmluvy o nájme*

s právom kúpy prenajatej veci, že nesmie dať predmet nájmu na užívanie inej osobe, sám si čiastočne porušením zmluvných povinností zapríčinil vznik škody, pričom súd jeho spoluúčasť na vzniknutej škode ustálil vo výške 50 %“.

Na základe odvolania podaného navrhovateľom proti výroku o zamietnutí časti návrhu krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 241/2006 z 11. septembra 2007 rozsudok v napadnutej časti zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd bol toho názoru, že okresný súd vec nesprávne posúdil po právnej stránke, keď za spoluzavinenie navrhovateľa považoval porušenie povinností vyplývajúcich z lízingovej zmluvy, ktorá upravuje vzťah medzi leasingovou spoločnosťou a navrhovateľom, a ktoré ako také nemá žiaden vplyv na vznik škody, ktorú navrhovateľovi spôsobil sťažovateľ. Odvolací súd tak vylúčil spoluúčasť navrhovateľa, pričom súčasne konštatoval nepreskúmateľnosť rozhodnutia okresného súdu z hľadiska špecifikácie výšky spôsobenej škody. Na tomto mieste formuloval krajský súd svoj právny názor, že *„škodca, ktorý poškodil vozidlo vo vlastníctve leasingového prenajímateľa nezodpovedá leasingovému nájomcovi za ujmu vzniknutú tým, že účastníci leasingovej zmluvy dohodli pre prípad jej predčasného zrušenia také podmienky, ktoré viedli k tomu, že aj keď sa nájomca nestal vlastníkom vozidla zaplatil zo svojho pohľadu nevýhodne vysoké čiastky za nájom vozidla a platby s tým spojené. Bude preto potrebné preukázať podmienky dohodnuté v leasingovej zmluve ohľadne platieb, predčasného skončenia zmluvy, z čoho pozostávala leasingová splátka, hodnotu vozidla v čase vzniku škody, čo všetko vyúčtovala spoločnosť pri ukončení zmluvy, keďže toto vyúčtovanie je nezrozumiteľné a nejasné.“*

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 7 C 6/2004 z 24. apríla 2012 zaviazal sťažovateľa zaplatiť navrhovateľovi zvyšok uplatňovanej sumy, teda sumu 5 213,32 € s príslušenstvom. V odôvodnení rozhodnutia okresný súd uviedol: *„Predmetom tohto konania teda zostalo zistiť výšku skutočnej škody, ktorá vznikla navrhovateľovi v dôsledku škodového konania odporcu. Súd mal preukázané, že škodové konanie odporcu malo za následok devastačné poškodenie vozidla. Podľa znalca, bola všeobecná hodnota vozidla pred poškodením 10.949,45 € (329.863,- Sk) a náklady na opravu poškodeného vozidla boli znalcom určené v sume 13.509,92 € z čoho je zrejmé, že motorové vozidlo bolo totálne zničené, keď náklady na opravu prevyšujú hodnotu vozidla pred poškodením. Pokiaľ ide o výšku škody v sume*

8.858,23 € (266.863,- Sk), znalec sa jednoznačne vyjadril, že spôsob výpočtu, akým bola škoda vypočítaná sa používa v prípade totálneho zničenia vozidla. Pokiaľ ide o uvádzanú sumu 8.858,23 € (266.863,- Sk) súd dospel k záveru, že túto sumu nemožno stotožňovať so sumou, ktorá predstavuje skutočnú škodu vzniknutú navrhovateľovi. Súd vychádzajúc z citovaného ustanovenia § 442 ods. 1 OZ v spojení so zisteným skutkovým stavom majúci na zreteli spravodlivé usporiadanie veci je toho názoru, že v danom prípade skutočná škoda, ktorá vznikla navrhovateľovi t. j. ujma, ktorá nastala v jeho majetkovej sfére ako poškodeného je v žalovanej sume 10.426,64 € (314.113,- Sk). Súd mal jednoznačne preukázané, že navrhovateľ za účelom vyplatenia v tom čase už zničeného motorového vozidla zaplatil prenajímateľovi sumu celkom 10.426,64 € (314 113,-Sk), pričom táto suma de facto bola sumou, ktorej plnením došlo k zániku záväzku navrhovateľa voči prenajímateľovi. Táto nezahrňala v sebe žiadne iné poplatky, ani úroky, platby za nájom vozidla, ani sankcie za predčasné zrušenie zmluvy. Súd je tiež toho názoru, že v danom prípade bolo jednoznačne preukázané, že navrhovateľ vynaložil zo svojho majetku na zničené motorové vozidlo sumu 10.426,64 € (314.113,- Sk), a teda o túto sumu sa reálne znížil jeho majetok. Nakoľko už bolo vyššie uvedeným rozsudkom právoplatne rozhodnuté o časti tejto škody, predmetom tohto konania je už len jej zostávajúca časť v sume 5.213,32 €, ktorú sumu súd týmto rozhodnutím priznal navrhovateľovi v celom rozsahu.“

O podaných odvolaniach účastníkov konania rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 11 Co 228/2012 z 5. decembra 2012, ktorým prvostupňové rozhodnutie ako vecne správne potvrdil. Krajský súd v predmetnom rozsudku dôvodil takto: „Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, ktorý určil výšku škody, ktorú spôsobil odporca navrhovateľovi sumou 5.213,32 eur. Už v zrušujúcom uznesení zo dňa 11.9.2007 odvolací súd skonštatoval, že odporca nezodpovedá leasingovému nájomcovi, teda navrhovateľovi za ujmu, vzniknutú tým, že si navrhovateľ s leasingovou spoločnosťou dohodol pre prípad predčasného zrušenia zmluvy také podmienky, ktoré viedli k tomu, že aj keď sa nájomca nestal vlastníkom vozidla, zaplatil zo svojho pohľadu nevýhodne vysoké čiastky za nájom vozidla a platby s tým spojené. Leasingová spoločnosť opakovane vo svojich písomných vyjadreniach oznámila, že navrhovateľ zaplatil len cenu vozidla, neplatil žiadne finančné čiastky za predčasné zrušenie leasingovej zmluvy, ani iné čiastky za nájom vozidla a platby

s tým spojené, takže odvolací súd sa takisto stotožnil s tým, že suma, ktorú zaplatil navrhovateľ leasingovej spoločnosti predstavuje ujmu, ktorá nastala v jeho majetkovej sfére konaním odporcu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ v sťažnosti uplatnil námietku porušenia základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Sťažovateľ porušenie označených práv vidí v aplikácii právneho predpisu, odporujúcej podľa jeho názoru zmyslu a účelu dotknutej právnej úpravy, ako aj ustálenej súdnej praxi.

Z obsahu odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu (s ktorého závermi sa krajský súd v namietanom rozhodnutí ako s vecne správnymi stotožnil a tieto prevzal) vyplýva, že okresný súd pri určení výšky škody spôsobenej sťažovateľom definuje spôsobenú škodu

ako „*devastačné poškodenie vozidla*“, teda ako škodu na veci. Na tomto mieste prezentuje okresný súd v konaní obstaraný znalecký posudok, kde znalec vyčíslil výšku spôsobenej škody v zmysle pravidla zakotveného v ustanovení § 443 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), podľa ktorého sa pri určení výšky škody na veci vychádza z ceny veci v čase poškodenia. Okresný súd však, formálne sa odvolávajúc na všeobecné ustanovenie § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka o rozsahu náhrady škody, označené pravidlo zásadne sa uplatňujúce pri určení výšky škody spôsobenej na veciach neguje a za výšku sťažovateľom spôsobenej škody bez akejkoľvek opory v zákonnej úprave označuje v podstate tzv. nadobúdaciú cenu zničeného motorového vozidla, dôvodiac, „*že navrhovateľ vynaložilo zo svojho majetku na zničené motorové vozidlo sumu 10.426,64 € (314.113, -Sk), a teda o túto sumu sa reálne znížil jeho majetok*“.

Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon.

Rámec povinností orgánov verejnej moci, proti ktorým smeruje právo na súdnu a inú právnu ochranu, upravuje čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Každé konanie súdu, resp. iného orgánu verejnej moci, ktoré nie je v súlade so zákonom, t. j. ak orgán verejnej moci nekoná v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, protirečí príkazu ústavnej normy.

Všeobecné ustanovenie § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka, na ktoré sa okresný súd formálne odvoláva, upravuje rozsah náhrady škody, a to pre všetky druhy spôsobenej škody. Osobitným ustanovením aplikovateľným v prípadoch škody spôsobenej na veci upravujúcim spôsob určenia výšky takejto škody je však ustanovenie § 443 Občianskeho zákonníka, ktoré v záujme reparačnej funkcie zodpovednosti za škodu zakotvuje pravidlo, podľa ktorého sa pri určení výšky škody na veciach zásadne vychádza z ceny veci v čase poškodenia, a nie z ceny v čase nadobudnutia veci (poškodeným).

Okresný súd, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia posúdil protiprávne konanie sťažovateľa ako „škodové konanie odporcu“ majúce za následok „devastačné poškodenie vozidla“, definoval spôsobenú škodu ako škodu na veci. Bolo povinnosťou okresného súdu na takto ustálený skutkový stav aplikovať hmotnoprávne ustanovenie Občianskeho zákonníka upravujúce spôsob špecifikácie výšky škody na veci, teda ustanovenie § 443 citovaného zákona, ktoré však okresný súd nerešpektoval.

Namietané rozhodnutie krajského súdu, ktorý sa s označeným pochybením súdu prvého stupňa stotožnil, je výsledkom konania, ktoré nerešpektovalo relevantnú zákonnú normu.

Ústavný súd bral do úvahy sťažovateľom prezentovanú argumentáciu, avšak za oveľa podstatnejší nedostatok postupu konajúcich súdov považuje skutočnosť, ktorú hodnotí ako zjavnú primárnu arbitrárnosť v posudzovanom súdnom konaní, ktorú nebolo možné vzhľadom na jej charakter prehliadnúť. Konajúce súdy totiž v rozpore s ustálenou judikatúrou (pozri napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 198/2007 z 30. septembra 2008, ako aj napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 267/2005 z 29. marca 2007 a sp. zn. 25 Cdo 78/2001 z 30. októbra 2002) priznali navrhovateľovi ako lízingovému nájomcovi, ktorý nebol vlastníkom zničenej veci – motorového vozidla, aktívnu vecnú legitímáciu na uplatnenie nároku na náhradu škody spôsobenej na veci. Na tomto mieste zdôrazňuje ústavný súd relevantnú okolnosť, ktorá umocňuje závažnosť pochybenia konajúcich súdov, a to skutočnosť, že preskúmanie vecnej legitímácie, či už aktívnej alebo pasívnej, je imanentnou súčasťou každého súdneho konania, pričom súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez

návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta (pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 205/2009 z 29. júna 2010), kde zistenie nedostatku vecnej legitímácie má za následok zamietnutie žaloby.

Takýto zjavný exces v postupe konajúceho súdu, ktorý opomenie vyriešenie kardinálnej otázky, akou je otázka existencie vecnej legitímácie, k zodpovedaniu ktorej je konajúci súd ex offio viazaný, protirečí obsahu základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj obsahu práva na spravodlivé súdne konanie garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd tak na základe všetkých uvedených skutočností dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva sťažovateľa zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti a svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody, takéto rozhodnutie zruší. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Keďže ústavný súd konštatoval porušenie označeného základného práva sťažovateľa zaručeného ústavou a listinou, ako aj práva sťažovateľa zaručeného dohovorom, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, v zmysle § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom, kde výšku špecifikoval sumou 417,98 €.

Ústavný súd vychádzal pri stanovení výšky priznanej náhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľa z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení

neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) s tým, že predmet konania pred ústavným súdom (konanie o sťažnosti v zmysle čl. 127 ústavy) je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'učinením alebo s hodnotou predmetu sporu, o ktorom sa koná pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 129/03, III. ÚS 11/05, III. ÚS 142/06).

Pri určení výšky náhrady trov bola relevantná priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012. Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti), kde za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 patrí odmena v sume 2 x 130,16 €, k tomu tiež 2 x režijný paušál v sume 7,81 €. **Za tretí úkon právnej služby (vyjadrenie sťažovateľa k stanovisku krajského súdu) ústavný súd sťažovateľovi náhradu trov konania nepriznal, pretože vyjadrenie nepovažoval za také, ktoré by bližšie prispelo k objasneniu veci.**

Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 275,94 €, ktorú je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2014